

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за освітньо-професійною програмою
«Економіка, планування та управління бізнесом»
на тему:
«Аналіз та прогнозування кон'юнктури ринку
(на прикладі ринку коньяку)»

Виконавець:

студентка ФЕУП

Мелконян Ліана Меліксетівна _____

Науковий керівник:

д.е.н, професор

Сментина Наталія Валентинівна _____

Одеса 2019

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Ефективна ринкова діяльність неможлива без комплексного, всебічного аналізу поточного стану ринку і прогнозування динаміки подальших змін його кон'юнктури. Кон'юнктура ринку характеризується визначеними у часі та просторі певними співвідношеннями попиту і пропозиції, що формуються як сукупність товарно-грошових пропозицій під впливом конкретної комбінації діючих факторів. Головна мета вивчення кон'юнктури ринку – визначити характер і ступінь його збалансованості, одержати об'єктивну інформацію про реальну ситуацію на ринку. Важливим елементом кон'юнктурного аналізу є аналіз тенденцій розвитку ринкової кон'юнктури.

Кон'юнктурний аналіз дає узагальнюючу оцінку тенденції розвитку ринку. Ринок коньяку є одним із тих ринків, які найбільшою мірою постраждали від економічної кризи. Найголовнішим напрямком дослідження ринку коньяку є вивчення та прогнозування його кон'юнктури. Вона відображається у визначеному співвідношенні попиту, пропозиції, динаміки цін, товарних запасів тощо. Проведення аналізу кон'юнктури ринку коньяку є важливим завданням, результат якого має дієвий вплив як на макро-, так і на мікрорівні, адже інформація про стан ринку, про конкретну ситуацію, яка склалася на ньому в даний момент часу, а також аналіз, оцінка, передбачення та прогнозування подальшого розвитку подій на ринку дозволять компаніям-виробникам правильно розпоряджатися своїми ресурсами, знизити ризики під час проектування управлінських рішень (вихід на нові ринки, пошук нових можливостей, обґрунтування диверсифікації бізнесу тощо).

Вагомий внесок у дослідження проблематики кон'юнктурного аналізу ринку коньячної продукції в Україні зробили такі науковці, як: М. Дикаленко, Е. Московчук, Ю.Сергеєва, Н. Шквиря. Проблеми розвитку ринку коньяку аналізували у своїх роботах такі науковці: А. Агеєва, А.Брєвнов. Проте, товаровиробники постійно повинні слідкувати за ситуацією на ринку для формування стратегії своєї поведінки на ринку, що зумовлює актуальність та визначає мету дослідження.

Мета дослідження – дослідити теоретичні, методологічні та практичні аспекти кон'юнктурних досліджень товарного ринку.

Завдання дослідження:

- 1) розглянути сутність, завдання та основні етапи кон'юнктурних досліджень товарного ринку;
- 2) визначити роль інформаційного забезпечення у проведенні кон'юнктурних досліджень товарного ринку та описати методи проведення дослідження;
- 3) виявити особливості дослідження кон'юнктури ринку коньяку;
- 4) дослідити особливості державного регулювання галузі виробництва коньяку в Україні;
- 5) оцінити кон'юнктуру ринку коньяку в Україні;
- 6) провести аналіз експортно-імпортного потенціалу ринку коньяку;
- 7) охарактеризувати проблеми сучасного розвитку ринку коньяку в Україні;
- 8) виявити перспективні напрями розвитку ринку коньяку України;
- 9) визначити прогнозні тенденції на ринку коньяку в Україні.

Об'єкт дослідження – процес дослідження та прогнозування кон'юнктури ринку коньяку в Україні.

Предмет дослідження – теоретичні, методологічні аспекти кон'юнктурних спостережень.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань в роботі використовувалися різні методи. Методи теоретичного узагальнення (аналіз і синтез, індукція і дедукція) – для дослідження теоретичних та організаційних аспектів проблеми. Методи зведення, групування та узагальнення, економіко-статистичні методи – для аналізу аналітичної інформації, прогнозування показників та відображення тенденцій на ринку. Обробка даних здійснювалася з використанням пакету EXCEL для Windows. При написанні кваліфікаційної роботи магістра були використані програми, як Microsoft Excel та Microsoft.

Інформаційна база дослідження – нормативно-законодавчі матеріали з питань регулювання ринку, інші нормативно-правові акти України, монографічні, періодичні видання українських та закордонних авторів, аналітичні записки, наукові статті, офіційні дані державних статистичних органів, інші аналітичні матеріали, отримані в мережі Інтернет.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (77 найменувань) та 1-го додатку. Загальний обсяг роботи становить 88 сторінок. Основний зміст викладено на 79 сторінках. Робота містить 8 таблиць, 20 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра підготовлена стаття на тему «Основні тенденції на ринку коньяку в Україні», яка опублікована у виданні «Науковий студентський вісник» факультету економіки та управління підприємництвом.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні аспекти кон'юнктурних досліджень товарного ринку»* розглянуто сутність, завдання та основні етапи кон'юнктурних досліджень товарного ринку, визначено роль інформаційного забезпечення та методи кон'юнктурних досліджень, виявлено особливості дослідження кон'юнктури ринку коньяку.

У другому розділі *«Дослідження кон'юнктури ринку коньяку в Україні»* розглянуто особливості державного регулювання коньячної галузі в Україні, проведено оцінку кон'юнктури ринку коньяку, а також проаналізовано експортно-імпортний потенціал ринку.

У третьому розділі *«Перспективи розвитку ринку коньяку в Україні»* визначено проблеми, що стримують розвиток ринку коньяку в Україні, розроблено перспективні напрями розвитку ринку, визначені прогнозні тенденції на ринку коньяку в Україні.

ВИСНОВКИ

У процесі виконання дослідження вирішено актуальне завдання щодо обґрунтування теоретико-методичних та прикладних аспектів функціонування та

розвитку ринку коньяку в Україні. Отримані результати дослідження дозволяють зробити такі висновки:

1. Розглянуто сутність, завдання та основні етапи кон'юнктурних досліджень ринку коньяку в Україні. Кон'юнктура – це система умов, яка характеризує поточний рівень попиту та пропозиції на ринку, рівень цін, обсягів виробництва й споживання. Метою кон'юнктурного дослідження може бути: визначення місткості ринку, динаміки і рівня ціни товару, обсягів реалізації товару, експорту або імпорту та інше. Основними завданнями кон'юнктурного аналізу товарного ринку є: збір і обробка кон'юнктурної інформації; інтегральні й диференціальні оцінки стану ринку, типологія ринкової ситуації; характеристика масштабу (обсягу) ринку; виявлення, аналіз і прогнозування тенденцій розвитку ринку і його динамічної стабільності; оцінка й аналіз коливань, сезонності й циклічності розвитку ринку; оцінка й аналіз регіональних розходжень ринку; оцінка й аналіз ділової активності; оцінка комерційного (ринкового) ризику; характеристика ступеня монополізації й інтенсивності конкуренції.

2. Визначено роль інформаційного забезпечення у проведенні кон'юнктурних досліджень та описано найбільш поширені методи. Якість дослідження і прогнозування економічної кон'юнктури залежить від повноти й вірогідності інформації, тому інформаційне забезпечення має важливе значення для кон'юнктурних досліджень. Основними методами кон'юнктурних досліджень є: збір і обробка кон'юнктурної інформації; характеристика масштабу ринку; виявлення, аналіз і прогнозування тенденцій розвитку ринку і його динамічної стабільності; оцінка й аналіз ділової активності; оцінка комерційного ризику; характеристика ступеня монополізації й інтенсивності конкуренції.

3. Виявлено особливості дослідження кон'юнктури ринку коньяку в Україні, що дозволило визначити найважливіші показники для аналізу, такі як обсяг виробництва, ємність ринку, середня ціна виробників, розмір акцизного податку на коньячний спирт, розмір мінімальних відпускних цін на коньяк, експорт та імпорт товару, зовнішньоторговельний баланс, частка вітчизняної та імпортової продукції на ринку.

4. Досліджено особливості державного регулювання галузі виробництва коньяку в Україні, що дозволило з'ясувати мінімальні оптово-відпускні та роздрібні ціни на ординарні коньяки, розмір акцизного податку на коньячний спирт, який у 2019 році складає 126,96 грн. Також за результатами дослідження описані положення нормативно-законодавчих актів, що регулюють коньячну галузь, серед них: Закон України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів та пального», Закон України «Про виноград та виноградне вино», угода «Про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони», «Правила виробництва коньяків України».

5. Оцінено кон'юнктуру ринку коньяку в Україні. Обсяги виробництва коньяку в Україні у 2018 році склали 2,27 млн. дал, що є нижче за показники минулих років; розраховано ємність ринку коньяку та встановлено, що у 2018 році місткість ринку знизилась на 5,25% порівняно з минулим роком; середні ціни виробників

збільшуються з кожним роком, оскільки збільшуються розмір акцизного податку та розмір мінімальних відпускних цін на коньяк.

6. Проведено аналіз експортно-імпортного потенціалу ринку коньяку. Експорт коньяку в Україні складає 2,473 т і є найнижчим показником за останні 5 років. Найбільша частка експорту коньяку припадає на Литву, Казахстан, Ізраїль, Азербайджан, Китай, Кіпр, Грузію та інші. Імпорт коньяку має найбільший результат за останні 5 років і складає 26,308 т. Головними країнами-постачальниками коньяку в Україні є Грузія, Молдова, Вірменія, Кіпр та Франція.

7. Охарактеризовано проблеми сучасного розвитку ринку коньяку в Україні. Головними серед них є: зниження обсягів виробництва винограду та площі насаджень, ребрендинг «коньяку України», зниження частки вітчизняної сировини для виробництва коньяків, низька платоспроможність населення, анексія Криму, девальвація національної валюти, тіньовий ринок і фальсифікація коньяку.

8. Виявлено перспективні напрями розвитку ринку коньяку в Україні. Зроблено акцент на необхідності проведення щорічної закладки нових виноградників; упровадження в практичну діяльність господарств стандартів та вимог згідно з регламентами ЄС для підвищення якості коньячної продукції; максимізації обсягів експорту коньячної продукції; зниження використання імпортної сировини; заборони ввезення в Україну коньячних спиртів, які не відповідають вітчизняній нормативній і технологічній документації за органолептичними або фізико-хімічними показниками.

9. Використовуючи засоби прогнозування, визначені тенденції зміни основних кон'юктуроутворюючих показників та їх прогнозні значення. Так, обсяг виробництва коньяку демонструє негативну тенденцію на наступні 2 роки. Ємність ринку також має негативну тенденцію. За методом згладжування за експонентою варто очікувати, що у 2020 р. місткість ринку складатиме 2,32 млн.дал, а у 2021 р. – 2,38 млн.дал; за методом прогнозування на базі минулого періоду варто очікувати, що у 2020 р. ємність складатиме 2,08 млн.дал, а у 2021 р. – 1,98 млн.дал. Лінійна лінія тренду указує на збільшення середніх цін виробників і розміру акцизного податку на наступні два роки з рівнем апроксимації 80% та 94% відповідно. За методом стандартного розподілу ймовірностей спрогнозовано експорт коньяку на наступний рік. Він складатиме $3,12 \pm 1,44$ т. За допомогою поліноміальної лінії тренду спрогнозовано обсяг імпорту коньяку, який має тенденцію до збільшення і торговельне сальдо, дисбаланс якого збільшуватиметься у найближчі 2 роки. Коефіцієнти апроксимації складають 90% і 85% відповідно.

АНОТАЦІЯ

Мелконян Л.М., «Аналіз та прогнозування кон'юктури ринку (на прикладі ринку коньяку)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за магістерською програмою професійного спрямування «Економіка, планування та управління бізнесом». - Одеський національний економічний університет. - Одеса, 2019

У роботі розглянуто теоретичні аспекти кон'юктурних досліджень товарного ринку: поняття, завдання та основні етапи кон'юктурних досліджень, методи,

інформаційна база дослідження і особливості дослідження кон'юнктури ринку коньяку.

Проаналізовано особливості державного регулювання коньячної галузі, проведено оцінку кон'юнктури ринку коньяку та проаналізовано його експортно-імпортний потенціал.

Визначено проблеми та розглянуто перспективи розвитку ринку коньяку України. Зроблено прогноз основних показників, що визначають розвиток ринку коньяку в Україні.

Ключові слова: кон'юнктура ринку, кон'юнктурні дослідження, ринок коньяку, експорт, імпорт, проблеми, перспективи, прогноз.

ANNOTATION

Melkonian L.M. "Research and forecasting of market conjuncture (on the example of the cognac market)".

Thesis for Master degree in specialty 076 «Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges» under the professional oriented program "Economics, Planning and Business Management". - Odessa National Economic University. - Odessa, 2019

Thesis deals with the theoretical aspects of commodity market research: concepts, tasks and main stages of market research, methods, information base of the research and peculiarities of cognac market research.

The peculiarities of state regulation of cognac industry have been analyzed, the market conditions of cognac market have been evaluated and its export and import potential has been analyzed.

Problems and prospects of development of cognac market of Ukraine have been identified. The forecast of the main indicators that determine the development of cognac market in Ukraine has been made.

Keywords: market conjuncture, market research, cognac market, export, import, problems, prospects, forecast.